

Tjenester til utviklingshemmede på anbud

Det var en gang et menneske

Oslo kommune styres av et borgerlig byråd, som flagger liberalistisk ideologi gjennom ord og handling. Kommunens helse- og velferdstjenester preges av dette. Konsekvensene for enkeltmennesker er store. Den kommunale melodien kjennetegnes av retoriske vendinger om økt fokus på kvalitet, brukermedvirkning og valgfrihet på alle livets områder. Konkurransetutting ser ut til å være løsningen på alt. Vi ser at dagtilbud og boligtilbud i stadig større grad blir offer for anbudsrunder og konkurranse. Vi ser at bydeler følger regelverket om offentlig anskaffelser så nøye at de i praksis setter mennesker ut på anbud. Fra et medmenneskelig og faglig profesjonelt ståsted er dette uverdigg.

I samhandling med andre mennesker er respekt, innlevelse og ærlighet essensielt. Mennesker med utviklingshemning er intet unntak. Å arbeide med mennesker med utviklingshemning dreier seg om å tilrettelegge miljøet ut fra den enkeltes behov. Her står brukerorientering sentralt. Langvarige og nære relasjoner er fundamentalt viktige, ved at det skaper trygghet og stabilitet.

Oslo kommune har 4 kjerneverdier, verdier som er ment å være aktive begreper som alle kommunens ansatte skal forholde seg til i hverdagen, begreper som man skal måle beslutninger og handlinger opp mot. En av verdiene er brukerorientering. I følge kommunens egen definisjon innebærer brukerorientering at man skal tilpasse tilbudet til det brukerne ønsker, til det de har behov for. Verdier er interessante når vi ser på hva de fører til i praktisk handling, det vil si verdiene i bruk. Ved utstrakt bruk av anbudsrunder og konkurransetutting kan det med god grunn stilles spørsmål om hvor brukerorienteringen er blitt av. Blir i hele tatt den enkeltes ønsker og behov tatt hensyn til?

LEON-prinsippet er velkjent i velferdspolitikken. Velferdstjenester skal organiseres og forvaltes på lavest effektive omsorgsnivå. Tjenestene skal ytes av de som er nærmest brukerne. Prinsippet handler om næromsorg, fokuset er på lokalbaserte tiltak. Videre er det et mål om at tjenestene skal ytes til lavest mulig kostnad. I dag forekommer krav om effektivitet i kommunens helse- og velferdstjenester ofte i betydningen kostnadseffektivitet. I budsjettet for 2010 sier byrådet at kommunens organisering må være utformet med tanke på å yte tjenester til en riktiggst mulig kostnad. Videre sier kommunen at den i større grad vil ta i bruk konkurranse. Service og kvalitet skal prege alle nivå, økt valgfrihet og brukerinnyflytelse, åpenhet, fleksibilitet og tilgjengelighet i tjenestetilbudet skal videreutvikles. Ordbruken og virkemidlene er i tråd med markedsliberalistisk ideologi. Imidlertid er det langt mellom ord og handling. Vi har sett dette i enkeltsaker fra bydeler i Oslo, og vi har sett det som følge av kommunens iver etter å benytte seg av private kommersielle tilbydere.

Velferdsstaten står ovenfor en rekke utfordringer. Nye reformer har gjort sitt inntog i velferdspolitikken, reformer som har ført med seg ny retorikk og nye styringsmodeller. Intensjonen er å øke kvaliteten og effektiviteten på de ordninger som eksisterer og de tjenester som gis. På mange måter er dette bra. Vi mener også at målet må være å få best og flest mulig tjenester ut av de midlene man har til rådighet. Paradoksalt nok innebærer liberalismen et syn på individet som det eneste eksisterende målet, i tillegg til en oppfatning om at samfunnet må behandle alle individ likt og akseptere ulike måter å leve på, og at folk selv må ha rett til å velge hvordan de vil forme livene sine. Krav om effektivisering kan gå på bekostning av den individuelle friheten. Bruk av anbudsprinsipper og et veletablert konkurranseregime er eksempler på det.

Konkurranse brukes som argument for å fremme kvalitet, og for å sammenligne pris. I mange tilfeller kan det være effektivt. Imidlertid er ikke pris alltid synonymt med hva som er til det beste for den enkelte. Byrådet i Bergen kommune sier de ikke kan ansette all kompetanse de trenger selv. Ettersom byrådet i hovedstaden har samme partitilhørighet, er det all grunn til å tro at det samme standpunktet også finnes der. Vi stiller oss undrende til at kommunen velger konkurranse fremfor å satse på styrking og utvikling av egne tjenester.

I arbeid med mennesker med utviklingshemning er det grunnleggende at profesjonelle omsorgspersoner har høy kompetanse, både av faglig og personlig art. Universelle prinsipper for et godt liv er forutsigbarhet, trygghet, mestring og stabilitet. Vi må sørge for at mennesker med utviklingshemning til enhver tid lever i et miljø som forstår dem og respekterer dem. Relasjoner skapes over tid. Kjøpsplasser med kort varighet bidrar til alt annet enn å fremme gode relasjoner. Viktigheten av å oppleve kjente rammer og rutiner kan ikke understrekes nok. Nøkkelen til suksess er summen av våre faglige og menneskelige kvalifikasjoner. Å sette mennesker ut på tilbud vitner om at økonomisk teori og metode er det styrende premiss.

- FO Oslo mener kommunens helse- og velferdstjenester må utformes slik at hensynet til brukeren alltid står i første rekke.
- FO Oslo mener at bruk av private kommersielle tjenester til mennesker med utviklingshemning kun skal være et supplement til offentlige løsninger.
- FO Oslo mener at bruk av regelverket om offentlige anskaffelser er ensbetydende med å gjøre enkeltmennesker til handelsvarer.